

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Merceura si Sambat'a.

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singlarici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 74.

— Sibiu, Sambata 17/29 Septembre. —

1883.

Deschidere de prenumeratiune la „Observatoriulu“ dela 1/13 Octobre inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumeraseru dela 1/13 Ianuariu pe 9 luni, éra altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Septembre. Pretiurile sunt aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni si 2 fl. pe 3 luni inlaintrulu monarchiei, éra in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 fr. pe 1/2 anu, in auru sau in bilete de banca; éra fractiunile, anume din Romani'a, se potu implini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

Alte informatiuni despre tinu'a de pana acum a romanilor din statulu Ungariei.

(Urmare.)

Cine nu scie, cà pe acelasiu timpu in fruntea comitaltulu Aradu si Carasiu au fostu pusi comiti-supremi (prefecti) romani, adeca de acea nationalitate, de carea se tiné maioritaea poporului, si cum s'au portatu romani atunci, sub administratiunea si conducerea connationaliloru siefi ai comitatelor, in adunările municipale, la alegerile de deputati pentru diet'a tierii si pe tóte terenele vietiei publice, politice, sociali si de esistencia nationala?

Luati a mana diariile periodice de pe acelu timpu, cum erau chiaru cele de colóre dubiósá nationala, séu ingeateate in servitiulu gubernului, si anume: „Concordia“, mai apoi „Patri'a“ si ve veti convinge despre luptele si activitatea romanilor din susu amintitele comitate; éra cei dela „La Gazette de Hongrie“ se ia la mana ale loru diarie, redactate pe atunci in limb'a magiara si aparute

in Aradu, cum éra „Alföld“ si „Aradi Lapok“, si asiderea se voru convinge, cà dieu romanii din comitaltulu Aradului au fostu atatu de activi si interessati de causele publice, încatu tóte 6 cercurile electorali erau reprezentate in diet'a tierii de deputati toti siése romani, toti buni si adevirati patrioti.

Ei, romanii se grupara toti cu totii pana la unulu, intr'o partida, solidari si consecuenti in tóte actiunile loru publice-politice asia, încatu insuflau respectu strainiloru. Sub conducerea circumspecta si prudenta a comitelui supremu fericitulu Georgiu Popa, si prin conclucarea activa si zelósá a barbatiloru inteligenti din cleru, intre cari, la tóte orasiunile éra la loculu primu, neobositu protosincelulu de atunci, actualulu arhiepiscopu si metropolitu, escel. sa Mironu Romanulu, le-au successu aradaniloru a ocupá terenulu politicu asia, încatu intregu comitaltulu Aradului ti se para invescutu in costumulu nationalu-romanescu.

Functionarii municipali si comunali, cu puçine esceptiuni, se întielege in respectulu proportiunei càtra compatriotii magiari, erau pretotindene romani, asia d. e. alu II-lea vice-comite, proto-notariulu, pretorii cercuali si cei mai multi notari comunali, toti romani. Si ce credeti, ce poteau se dica, si se faca cei o mana de ómeni magiari cu toti nemtii si jidani magiaroni, la tóte acestea aparitiuni? Nimicu!

Vedeti, atunci romaniloru pururia activi, perseveranti in lupta, pentru prosperarea causei nationale, in viétia constitutionala de carea se bucurau tóte nationalitatile patriei, le-au fostu permisu si usioru a se miscá si manifestá si cá romani, dar totuodata si cá cetatieni, buni patrioti ai statulu liberalu Ungariei. Aradanii cu deosebire escelau in privinti'a acésta; pe la 1863 se intruneau fórte adese-ori in conferentie atatu politice mai mari, càtu si private-confidentiali, mai anguste, in cari consultau si discutau asupra cestiuniloru diferite, ce li oferia situatiunea si impregiurările de atunci.

Éra totu sufletulu romanescu incautatu si plinu de mandria, vediendu spiritulu celu armonicu adevratu nationalu, concordia, fratiésca incredere

si întielegere reciproca, zelulu si insufetirea ce domnea intre toti pentru causele sublime si interesele salutarie nationali patriotice, pentru aflarea si asigurarea midiolóceloru necessariu la promovarea culturai si literaturai romane. Nisuintiele càtra aceste scopuri sublime, ale conducatoriloru factori nationali de atunci, au si fostu incoronate de cele mai splendide successe.

Curendu infintiara „Asociatiunea nationala pentru cultur'a poporului romanu si literatur'a romana“, la care contribuira sute si mii de florini, nu numai cei din comitaltulu Aradului, ci multimea de membrii fundatori, ordinari si ajutatori, ce se inscriesera din tóte tinuturile ungurene si banatiene, si mai cu séma din comitatele invecinate, asia, in càtu numerulu totalu alu membriloru era fórte considerabilu.

Pe acestu terenu, romanii isi concentrasera tóte poterile morali, spirituali si materiali. Cine dintre cei vietuitori participanti, dela prim'a adunare generala constituanta, nu isi va aduce aminte de frumósá si falnic'a cununa a inteligentiei adunate din tóte unghiurile acolo, in spatiósá sala a edificiulu municipalu, de vorbiri escelente cari de cari mai insufletitóre si animatóre ale oratoriloru elocenti? Se alesera presiedintii, se elaborara statutele, cari aprobanduse de regimu, pe bas'a acelora se institui directiunea cu directorulu primariu Antoniu Mocioni, éra secundariu, protosincelulu de atunci Mironu Romanulu, astadi arhiepiscopu si metropolitu, carele dupa cum se scie din publicatiunile diarielor periodice, a fostu factorulu initiatoriu-principalu la infintiare, si conducatorulu activu alu toturoru agendelor asociatiunei.

Intr'o localitate modesta, dara bine arangiata, conformu trebuintiloru si amesuratu midiolóceloru materiali, directiunea isi avea biroulu seu, cu biblioteca si cabinetu de lectura, care éra bine si desu, di de di cercetatu de publicu, dar mai virtosu de tinerimea studiósá. Se acordau in totu anulu regulatu mai multe stipendii studentiloru lipsiti de midiolóce materiali si se improvisau alte diferite moduri de ajutóre filantropice culturali, spre a se spori capitalulu asociatiunei.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Solemnitatea anuale a societatei limbelor romane din Montpellier.

(Urmare si fine.)

Dupa datin'a felibrigiloru amendoue adresele acestea fura subsemnate de siepte membri.

Presiedintele roga apoi pe d. Westphal-Castelnau, in acarui villa era adunarea, se binevoiesca a ceti respunsulu junei regine trimisu Felibrigiloru. Elu suna in originalulu francesu:

Ah! si j' étais neige légère,
Neige en flocon,
Et si j' étais de la lumière
Un fin rayon,
Si, parmi tant de fortes brises,
J' étais zephyr,
Et, des insaisissables brises,
Rien qu' un soupir,
Ou, dans les chansons infinies,
Un son puissant,
Dans les profondes symphonies,
Un petit chant,
Plus prompte que soleil, ondée
Chez vous serais,
Tel que doux flocons, ma pensée,
Vous la dirais.
Et me ferais lors écolière
Du doux parler
Mes troubadurs, et serais fière
De vous chanter.
Sceptres ni couronnes royales
A moi ne faut,
Contente aus chansons provençales
De faire écho!

Elisabeth.

Sigmaringen, 25 Avril 1883.

Pe langa acestea Majestatea Sa mai adressá prin dam'a sa de onóre dómna Olg'a Maurojeny o epistola fórte magulitóre dlui F. Castets, prin care multiamesse societatei atatu pentru titulu de membru onorariu ce ilu oferi, càtu si pentru mai multe opere filologice, publicate la Montpellier sub auspiciuale sale, pe care opere le trimise si reginei.

D. H. Guillibert citeste raportulu asupra lucratoru trimise in anulu curentu la Jocurile Florali ale Felibrigiloru. Fiindu-cà noi suntemu fii Imperiulu Sorelui,* cum óre s'aru putea intemplá, cá fiacare din noi se nu aiba o stea conducatóre, o flacara ce se'i conduca pasii sei si se'i arete încàtrau se se indreptedie?

Acesta-i semnulu rassei latine; limbile sorori conclucra din resputeri la unirea ànimeloru si cugeteloru si facu se stralucésca inaintea toturoru simbolulu unirei popóraloru care vorbescu atari idiome si alu triumfulu opereloru spiritulu.

Cine aru putea se mai dubitedie despre acésta in faci'a unei adunari asia de solemne, si mai virtosu in faci'a bucatiloru trimise la concursulu jocuriloru florali din Linguadoc'a?

Intra apoi in cestiune si amintesce, cà de óre-ce prim'a ramura a laurulu era rezervata celei mai bune traduceri in vreunulu din dialectele felibrige a unui opu scrisu romanescu sau de unu romanu de continuu istoricu, literariu ori scientificu, juriulu destiná traducatorulu op. Cugetarile unei Regine urmate de Pisculu Jalomitiei side Puiulu, tóte de Carmen Sylva. Déca nu amu sei déjà cu totii, adauge densulu, cà numele acesta poeticu e velulu sub care se ascunde regin'a junelui si valorosulu poporu romanu, noi amu putea spune admiratiunea si surprindra cea mare ce a produsu-o cartea acésta pentru inaltimea, naturalulu si simplicitatea remarcabile a cugetariloru cuprinse in trins'a.

*) Imperiulu Sorelui, L'Empire du Soleil, insemnédia in lucrurile poetiloru din Francie meridionale si din Spania conceptulu confederatiunei literarie a popóraloru neolatine.

Urmédia o scurta dare de séma despre fiacare din operele amintite, unde éta ce dice asupra Puiulu: Dar' legend'a Puiulu? Nu este ea óre imaginea vigorósei nostre sorori primogenite asia de frumóse, cu limb'a sa atatu de dulce si cugetarile sale de focu? Noi o salutamu in brulant'a sa desvoltare in faci'a Europei ce-i admira si dens'a triumfulu independentiei si nationalitatei sale!

Alta ramura se dete traducatorulu Sergentulu, Lantiulu din Siberia si Legendei Margaritariulu — tóte de poetulu Latinitatei V. Alexandri.

A mai coronatu giuriulu între altelé si o versiune a poesiloru populare provinciale Magali, Galant si Reinod facuta in dialectulu macedo-romanu de directorulu scolei romanesce din Constantinopolu, dn. Tascu Iliescu, carele mai inainte traduse, ori mai bine compuse dupa poesi'a populara linguadocena L'Escriveta, Ascaparea ali Dincea in versuri macedo-romane*); éra acum scimu cà lucra la unu dictionariu macedo-romanu, romanu si francesu.

Raportorulu isi continuá apoi relatiunea sa asupra mai multoru aktor poesiú intrate la concursu, intru cari si o traducere italiana a Canteculu gintei latine.

Terminandu-se siedinti'a, membrii ei se despartira pentru a se reuni sér'a la banchetulu datu pentru o suta de persóne. Am fi lasatu bucurosu amintirea acestui epiloga comunu alu toturoru adunatoru si congressuriloru din dilele nóstre, déca nu ne-ar fi indemnatu éra caldurosulu toastu tinutu pentru Regin'a Romaniei, de presiedintele Felibrigiloru si alu banchetulu, salutatu si onoratu de cei presenti prin sculare.

E bine! Domniloru si dómneloru, aflandu-ne noi aici in una adunare poetica, permitteti 'mi a crede, cà

*) Vedi: L'Escriveta poésie populaire languedocienne, traduite en dialecte macedo-romain par Tascu Iliescu de Crusiova (Macedonia). Editiunea a dou'a revedita, coresa si immultita cu note filologice. — Montpellier 1882.

Dorere inse că acésta situatiune si positiune favorabila n'a duratu lungu timpu. Vom reveni mai apoi la acésta tema; intr'aceea trecemu la romanii din partile curatu banatiene si anume din comitatulu:

Carasiu, astadi incorporatu cu celu dupa desfiintarea confiniului militariu nou formatu alu Severinului. In fruntea acelu comitatu, se scie, că primulu comite supremu (prefectu) a fostu de pia memoria fericitulu filantropu Emanuelu G o z s d u; primulu vicecomite (vice-prefectu) asidera romanu, Joanu Fauru de Teiusiu; éra alu doilea érá renegatulu de odinóra Frummer, mai tardiu Szende Bela, repausatu mai antierti cá ministru de honved; asia au fostu presiedintele si asessorii tribunalului, alu sedriei orfanale, asia fiscalulu si mai toti pretorii cercuali si notarii comunali romani. Se intielege că ici-cólea dupa proportiunea ecuitabila, in respectulu locuitoriloru, au fostu si neromani.

Si aci cá si in Aradu, in congregatiunile generali si particulari, municipali, pertractarile, discusiunile decurgeau — pe langa cele magiare — adeseori mai numai in limb'a romana, cătu iti érá dragu se le asculti si te simtiai mandru a fi romanu. Limb'a protocolara si oficiósa érá decretata cea magiara si cea romana si fertatulu Szende vorbea si scria romanesce chiaru si limpede, in-cătu ti se parea că este insusi romanu, apoi multe cercularie si ordinatiuni romanesce scrise si emise cătra subalterni, elu le subscriá totu romanesce.

(Va urmá.)

Agricultur'a, industri'a, comerciulu.

II.

Constatatu fiindu, cumcá agricultur'a — aprópe unica ocupatiune a poporului nostru — nu mai e de ajunsu pentru acoperirea lipseloru inmultite si rafinate ale timpului, si vediendu cum numerulu poporului nostru silitu de fóme emigrédia si se stinge, care ánim'a romana va mai remanea nemiscata a nu se cugetá seriosu la alte cali, alte midiolóce de viétia, care se'i faca possibile progressulu in acésta tíera stramosiasca?

Lupt'a unui poporu pe terenulu economicu trebuie se se incinga si se pórté dintru odata, pe lini,a intréga, in tocma cá lupt'a pe campulu de batalia a unei armate brave sub bunu si zelosi generali.

Positiunea geografica si relativu miculu numeru alu locuitoriloru in Transilvani'a si Ungari'a, ne spune destulu de limpede, că principal'a ocupatiune a poporului nostru va remanea inca multu timpu agricultur'a. Agricultur'a se fia dara centrulu liniei nóstre de batalia paciuita.

Amendoua aripile liniei de lupta inse trebuie se le formede industri'a si comerciulu nationale romanu. Acestea ambe ramuri de activitate, si isvóre de avuti'a nationala sunt la tóte popórele culte cimentulu care léga lini'a intréga intre sine, care dandu viétia si potere morale, materiale si politica, sunt uniculu midiolocu probatu de a emancipa din sclavie, din sfer'a de putere a altoru popóra.

datorinti'a presiedintelui Felibrigiloru din Linguadoc'a, e de a ridicá unu singuru toastu, unu toastu pentru Carmen Sylva, carea prin opurele sale, prin viétia sa si prin nestins'a sa caritate a sciutu se arate, că este o asia de buna regina cá si literata, o asia de buna francesa cu ánim'a si cu limb'a ca si Romana de simtieminte, de idioma si de inalt'a demnitate regesca. Ve propunu deci domniloru, se ve sculati cu mine in onórea acestei Regine etc.

Era mai cătra fine, candu se adressá Mai. Sale unu telegramu de multiamita pentru versurile si epistola trimisa in numele seu presiedintelui societatiei limbelor romane:

Maiestatei Sale Reginei Romaniei, Neuwied.
„Societatea limbiloru Romane si Felibrigiloru depunu cu totu respectulu la piciorule M.-Vóstre multiamirile si omagielesu loru“.

La care Maiest. Sa respunde dupa câteva ore:

Felibrigiloru in Montpellier.

„Placutulu Dvóstre salutu a venitu se me mangaie pentru absentia mea fortiaata, cá si o bóre recoroza si parfumata de primavéra.

Elisabeth.

Acestea sunt lucrarile romane incoronate la Montpellier in anulu acesta; acestea sunt simpaticile apretieri facute in faci'a fratiloru francesi, in faci'a latinismului, limbii si poporului romanu; de aceea si tenóre este si cordial'a si sincer'a nóstra salutare ce o trimetemu societatiei limbiloru romane din Montpellier.

Tivoli-Italia, 1883.

Romanus.

Artileri'a fara de care adi nu se póte cugeta nici unu successu eficace pe campulu de batalia, este pe terenulu economicu puterea capitalulu de bani.

Acestu capitalu pentru lupt'a economica la care ne pregatimu, trebuie se'lu formamu cu ajutorulu „casseloru de economii“.

Poterea feudalismului a inceputu a scadé in proportiunea in care in o tíera s'a pututu intemeia industri'a si comerciulu, cari sunt cuibulu ocrotitoriu alu libertatiei si s'au eluptatu drepturi si privilegii faci'a de feudalismu. Astadi acesti factori economici sunt si principalii factori legislativi in tóte tierile civilisate.

Numai pe acésta cale putemu porni si merge inainte.

Nu posedemu adi nici-unu orasiu romanescu in tíer'a nóstra; in sa aprópe tóte orasieloru din Transilvani'a — esceptiuni facu dóra numai cele din Secuime — sunt intemeiate si inflorescu in mare parte prin munca tieranului nostru.

Romanulu a vendutu industriasiului si comerciantulu ungu si sasu productele sale brute si le a cumparatu totu dela ei in forme prelucrate multu mai scumpe, in o multime nenumarata de casuri cu pretiuri exorbitante, indie'itu si insutitu mai scumpe, precum se póte face acésta esperientia in tóte dilele si in tóte partile tieriei. Diferenti'a ce resulta intre pretulu producteloru crude si intre ale celoru prelucrate de clasea meseriesiloru, a inavutitu totudeauna pe acestia, pe industriarii si pe comerciantii de alte nationalitati cu atátu mai usioru, cá ei aveau monopolulu meseriesiloru, si asia, cu ajutorulu privilegiulu industriarii si comerciantii au scosu din pungile romaniloru sateni acelea bogatii, cu care au intemeiatu orasie si sate si apoi au a jutatu si ei din tóte puterilu la aservirea si saracirea poporului romanescu asia, cá in proportiunea in care au crescutu puterea si privilegiele unguiloru si sasiloru, au saracitu tieranulu romanu esplotatu.

Candu in piatia o multa marfa de aceea si calitate, pretulu ei scade in drépta proportiune cu cererea dupa aceea si marfa, si déca piatia e de parte de loculu productiunii, pretulu scade cu spelele de transportu si cu castigulu comerciantulu. Din acésta cauza pe candu manc'a bruta a tieranului scade in pretiu, cresce castigulu industriariulu si alu comerciantulu. Tieranulu dá dara munca indoita si intreita in schimbu pentru obiectele prelucrate de care are lipsa.

Acésta diferentia in daun'a romanului, ar inceta atunci, candu am avea noi industri'a nationale; atunci banulu aru circula cu prisosintia intre producatorii si consumentii romani. Atunci si numai atunci ar incepe a infiori si agricultur'a romana, cá-ci dupa cum dice H. Carey, industri'a trebuie se premérge agricultur'e nationale, agricultur'a fara industri'a nationale duce la asia numita economia pe rapite (Raubwirtschaft), la totala esplotarea a pamentulu.

Daca o natiune are interese cari léga pe toti fii ei intre sine in modu solidariu, apoi pe terenulu economicu, acestea sunt atátu de solidarie, in cătu durerea si bucuria care o simte o classa a natiunii, o simte corpulu intregu nationalu.

Lucru firescu dice H. Carey, „cá-ci dupa cum „complicatulu organismu alu corpului omenescu de „vinu unu intregu sanatosu numai prin simpatie „si atarnarea partiloru singuratice in functiunile si „reccerintiele loru, asia si unu poporu, o natiune „considerata din punctu-de vedere filosoficu si „practicu se póte considerá cá unu singuru omu. „Daca nu functionédia tóte partile corpului, suferé „corpulu intregu si se stinge.“

Daca agricultur'a poporului nostru suferé, cá-ci nu 'i e de ajunsu pentru esistentia sa, au nu suferé natiunea nóstra intréga, nu suferé tóte partile ei? Suferé industriasiulu, comerciantulu, functionariulu, preotulu ect., cá-ci functiunea producátore a tieranului nostru, „opinc'a-talpa tieriei“ suferé in lipsa.

Candu vomu cunósce solidaritatea interesseloru nostre pe terenulu economicu, candu vomu lucra din resputeri, cá se iatemeiemu si desvoltamu acelea interese, vomu veni in scurtu la convingere, cumcá nu esista solidaritate pe terenulu politicu, fara cá mai inainte se nu ne fi facutu solidari de interese pe terenulu economicu.

La intrebarea ce amu pusu la inceputulu articolulu precedentu, cá pe care din celea trei ramuri de economia nationale se preferimu in desvoltarea nóstra economica? respunsulu urmédia de sine cá: trebuie se preferimu a ne crea industria nationale, care va aduce si inffiorarea agricultur'e si a comerciulu deodata.

J. Romanu.

Din Romani'a.

Candu amu observatu in Nr. precedente alu „Obs.“ cá in Romani'a s'au pornitu agitatiuni fórté mari, nu amu voitú a reflecta numai la cestiunea cea mare, cum amu dice diplomatica, relativa la positiunea Romaniei intre Russi'a si Austro-Ungari'a, ci si la alte cestiuni interne destulu de importante, pentru-cá natiunea intréga se se ocupe cu ele fórté de aprópe si se caute midiolóce de regulare. Noi vomu numi aci numai unele.

Atrocitatile dela Bordeni si tóta atitudinea tribunalului din Ploiesci, apoi amesteculu necalificabile alu politiei din aceea si urbe in afacerile altoru comune, provóca pe ori-ce spectatoru obiectivu cá se compare pe acestea cu atrocitatile ungueresci comise in anulu trecutú de cătra subprefecti, judecatori de instructiune si alti oficiali subalterni la Tisza-Eszlar si la Nyiregyháza asupra mai multoru jidovi si a unoru sateni crestini torturati in modu barbaru si selbaticu, cu calcarea manifesta a legeri, a procedur'e si cu batjocorirea humanitatiei, cu adaosu inse in casulu dela Bordeni, cá acolo membrii tribunalului formati in comisiune si cătiva martori, in locu de a trage la locu neutru, la cas'a comunala, tragu de a dreptulu la proprietariulu Scortianu, unde mananca, beu, se óspeta bine, si numai dupa aceea pléca la loculu neutru. A plesni in faci'a justiti'a in modu cá acesta insémna puru si simplu in ori-ce tíera civilisata, a merita tragerea in judecata si pedepsirea exemplara a vinovatiloru. Precum in casurile din Ungari'a, asia si in cele dela Bordeni Europei civilisate i se dete ocaziune de a privi cu despretiu si urgia la modulu cum se executa legile importate din Franci'a in Romani'a si de ce calibru este administratiunea, mai virtosu candu s'au mai publicatu chiaru si in anulu acesta câteva casuri cá cele dela Bacau si de aiea, in press'a austriaca, germana si in cea francesa.

Atrocitatile comise de dorobanti la Bordeni la comand'a unui capitanu, combinate cu alte câteva crudelitati comise de unii oficiali subalterni dela linia, publicate in érn'a trecuta in diarieloru din ambele capitale, au provocatu opiniunea in toti căti nu cunoscú codulu legiloru militare din Romani'a, cá sau acelea legi sunt totu cele brutali scrise cu sange, importate dela muscali inainte de acésta cu cincideci si patru de ani, sau cá crudelitatea ar fi o insusire a caracterulu romanescu.

Publiculu impartialu, care scie se judece fara nici-o preocupare, se interessédia multu cá se cunósca rezultatulu investigatiuniloru facute din nou de cătra o comisiune mixta trimisa la faci'a locului de cătra ministeriu. Se ésa lucrulu ori-cum, dara casulu dela Bordeni va remanea multu timpu o pata si rusine pe auctoritatile dela Ploiesci, tribunalu, prefectura, politia etc.

Despre agitatiunile din cleru pornite mai virtosu de doi ani incóce s'au publicatu si pana acuma destule informatiuni; se pare inse cá acelea crescu neincetatu si cá au inceputu a se forma si in cleru partide care isi manifesta vointiele loru nu numai prin patru foi bisericesci si prin unele politice, ci in anulu acesta chiaru in s. sinodu, apoi in adunari generali de ale preotiloru de miru, precum a fostu cea din érn'a trecuta si cum va fi cea care se va tine presté puçinu in Focsiani compusa din delegati alesi. Aci merita a se insémna, cá la acésta adunare voru participa si unii mireni, chiamati sau alesi in adinsu de cătra preoti; celu puçinu diarieloru din capitala numira de repetiteori pe onor. domni Mich. Cogalniceanu si pe eruditulu directoru professoru Barbu Constantinescu, caruia i se intentase si unu processu de vatamarea onórei din partea unoru demnitari dela s. mitropolia, de si fara successu.

Acei carii voru se cunósca mai de aprópe ideile si tendentiele ce'si dau in capete in sinulu clerulu, voru avea informatiuni unitaterali sau chiaru false, daca nu voru citi actele sinodulu care se publica regulatu in Monitoru si in foile bisericesci si pe langa acelea polemiile din Ortodoxulu cá organu alu primatelu, enciclicele mitropolitulu Moldovei de una parte, éra de alt'a descoperirile foiei Desteptarea dela Jasi insocite de invective, éra „Biserica romana a par. archiereu Calistratu

la midioloc. „Invasiunea catolicismului,“ imputari violente facute din acésta cauza clerului superioru preste totu; remonstrările clerului de miru in contra asuprirei din partea clerului monachalu si mai virtosu in contra simoniei sunt totu atâtea materii de agitatiune. Asia de ex. in Desteptarea se numerara dilele trecute numai dela mitropoli'a din Bucuresci 26 casuri mai próspete, in cari clericii respectivi au platitu pentru hirotónia, de diaconu, de preotu, pentru permutari dela statuni mai rele la altele mai bune, sume in mai multe casuri cu totulu exorbitante, adeca dela câte cinci si siese sute de franci pàna la 800, 1000, 1200, 1500 si chiaru pàna la 2000 (dupa cursulu austriacu 900 fl. v. a.) Nu e vorba, simoni'a este usitata in totu orientulu si nici occidentulu nu prea este scutitu de ea, numai pe airea ii sciu da cu totulu alte titluri. Fia cum va fi, starea clerului romanescu cere câteva reforme radicali, cà de nu, urmarile potu se devina funeste, precum le prevede chiaru si episcopulu diecesanu alu Romanului in cunoscutulu seu Memorialu.

Din tóte inse cele mai sigure informatiuni sunt cele culesse in persóna, la façi'a locului, in timpu mai indelungatu.

Intre acestea publiculu fù surprinsu din partea onor. domnu professoru, advocatu si deputatu G. Mârzescu dela Jasi cu unu opu scientificu, carele se anuntia precum urmédia:

„Dlu G. Marzescu, a publicatu unu studiu de legislatiune comparata, referindu-se in specialu asupra casatoriei, pe care o studiadia „dupa dreptulu civilu, dupa dreptulu canonicu, si dupa dreptulu civilu internationalu.“

Pàna acum n'a aparutu de càtu partea àntaiu, in care se gasesce si o canonica critica la adress'a santului sinodu pentru memoriulu „Papismulu si starea actuala a bisericeii ortodoxe in regatulu Romaniei.“

Éta materiile ce tratédia autorulu in acésta prima parte ce avemu inaintea nóstra si ce are de gandu se studiedie in a dou'a, pe care fagaduesce a o pune subt tipariu in lun'a viitoare:

Partea I-a pe lãnga „consideratiuni generale“ si „unu micu istoricu“ cuprinde doua capitole:

Primulu capitolu: Desbaterile din constituanta asupra art. 22 din constitutiune, anotate si urmate apoi de o analiza si critica.

Alu doilea capitolu cuprinde „doctrin'a incerta a inaltei curti de casatiune“ asupra art. 22 const. si 129 din cod. civ. éراسi cu o critica, si cu citatiuni de imposibilitati si absurditati canonice.

In capitolulu alu III-lea, incepe mai àntaiu cu profesiunea de credintia a autorului, cà crescinu ortodoxu de resaritu, si se termina apoi cu „canonica critica la adress'a sant. sinodu.“

Partea II-a, va cuprinde éراسi doua capitole, va incepe cu:

Capitolu III: Casatori'a din punctulu de vedere alu religiunei nóstre.

In acestu Capitolu se va vorbi in modu laconicu si „spiritualu“ si despre viéti'a monahala.

Capitolulu IV va fi consacratu la „secularisarea casatoriei.“

Capitolulu acestu din urma va cuprinde importante desvoltari din punctulu de vedere civilu internationalu.

„Credeti cà facu unu realu serviciu tiei mele, dice autorulu, prin publicarea acestui studiu de legislatiune comparata.

„Cine va cugeta de altu-feliu de cum amu cugetatu, n'are de càtu se ia condeiulu in mana.“

Intr'unulu din numerele viitoare vomu cauta a ne da séma si de modulu cum sunt tratate aceste subiecte. („Natiunea“).

Intre alte sciri trecatórie mai citimu in diariile din capitala si acestea:

— (Principes'a Teresia de Bavaria), sor'a principelui Leopold de Bavaria, ginerele imperatului Austriei, venindu dela Sinaia in Bucuresci, dupa ce a visitatu capital'a, a plecatu in 14/26 cu trenulu la Vien'a.

— (Revolta de calugaritie). „Posta“ afla cà la manastirea Cilicu, din judetiu Tulcea, aprópe de Isaccea, parte din calugaritiele cele tinere s'au revoltatu dilele astea contra staritiei. Caus'a este óre-care nemultumiri.

— „Progressulu“ din Bacau, vorbindu de comerciulu infamu ce facu unii ovrei rapindu, prin felu de felu de ademeniri tinere copile romance de pe la parintii lor, pe cari apoi suindu-le in drumulu

de feru, le ducu in Constantinopolu, Cairu si Alecsandri'a, de poporédia cu ele casele de prostitutie, séu le vendu cà sclave prin tierile, unde pentru rusinea omenirei, se face inca si astadi acestu selbaticu trafic, ne spune cà dilele aceste doui ovrei speculanti de carne omenésca, anume Simon Sainfeld din Berladu si unu Moritz din Braila, alu carui pronume nu se cunósce pàna acum, au sedusu prin totu soiulu de promisiuni atragetóre pe copil'a Anica, minora fiica a veduvei Pachitia Nechiforu din orasiulu Berlad, o furà dela cas'a parintésca, o puse in drumulu de feru si pleca cu ea la Braila, unde se vede cà avea adunatu unu depositu de asemenea victime pentru a plecà apoi cu ele peste fruntarie, Dumnedieu mai scie unde. Din norocire parintii se insciintédia la timpu de lips'a copilei. Afla cà a fostu furata de nisce ovrei, dau alarma in târgu, porta plangere la procurorele de Tutova, telegrafédia celui de Braila si Galati, si copil'a care mergea cu recomandatie la Braila, este prinsa in gar'a Barbosi, tocmai in momentul candu se cobora din trenu. Faptuitorulu Simon Sainfeld, musicantulu regimentulu 12 de dorobanti, urmédia se fia datu justitiei.

Sciri politice interne si externe.

Budapest'a, 27 Sept. Diet'a Ungariei se deschise astadi cu unu conventu de tronu cititu de càtra ministru, dara siedintia nu se va tinea pàna luni in 1 Octobru. Pàna atunci partidele tînu conferentie particulare asupra situatiunei presente, in care loculu àntaiu ilu ocupa prea firesce cestiunea Croatiei, alaturea cu aceea rebeliunile antisemitice si totu acilea politic'a européna generala si cu ea in strinsa legatura cris'a din Serbi'a, la care tóte pune capacu budgetulu tiei. Dar apoiunde remanu multe proiecte de lege, a caroru lista o vediuramu in numerulu trecut? Conferenti'a partidei gubernementale s'a si grabitu a vota in credere deplina ministeriului actualu. Se'i fia de bine.

Deputatii croati afara de doi au mersu la Budapest'a, unde inse au tinutu conferentia separata cu ministrulu loru Bedecovici.

Dela Croati'a nu se mai scie de nici-unu excessu nou, se constata inse cà spiritele sunt totu asia de turburate cà si pàna acuma. Scirea cea mai semnificativa este, cà in fine ministrulu de finantie com. Jul. Szapáry s'a vediutu silitu a suspende tóte executiunile dupa atàta sange versatu. Se sioptesce inse cà acestu consiliu mai multu decàtu seriosu i s'a datu de a dreptulu dela Vien'a, ceea ce i s'ar fi potutu da multu mai de inainte chiaru si cu 2—3 ani. Va folosi ceva? Este alta intrebare. Escessele antisemitice in Ungari'a nu voru se incetiedie, pare cà nici nu s'ar fi proclamatu statariulu de a spendiura in 24 de óre pe ori cine.

— Dela Vien'a se telagrafédia cà ministrulu J. Brateanu in 26 avù audientia la Mai. Sa imperatulu, tînu din nou conferentia cu ministrulu de externe comitele Kálnoky, si plecà numai in 27 la Bucuresci. Regele Milan scositu din Germani'a a plecatu asemenea la Belgradu.

Intr'aceea la Vien'a venira alti óspeti mari, principele Alexandru de Hessen, mai apoi regele Saxoniei si principele Wilhelm de Prussia, cu scopu cà adica se'si petréca cu Maiest. Sa imperatulu vreo diece dile la venatóre de tótna. Nu e vorba; cei mari ai pamentului au, anume in epoc'a de façi'a, fórte mare trebuintia de câte o recreatiunea, cà si alti muritori.

Regele Spaniei s'a intorsu in statulu seu pe la Paris; dara francesii sunt fórte iritati asupra lui din cauza cà si Mai. Sa incepù se faca cauza comuna cu Germani'a, cà adica ar fi si elu in contra Franciei. De altumentrea regele Alfonso stete si in capital'a Brusela, unde fù primitu la gara de càtra insusi regele Leopoldu si apoi insocitu pàna la Paris.

— In Serbi'a merge reu. Indata dupa deschiderea scupcinei (dietai) cele doue partide mai mari se si luara la cërta furiósa, in càtu a lipsitu fórte puçinu de nu s'a luatù la bataia cu pumnii. Sciri mai exacte lipsescu.

— In Constantinopole unde arde forte desu, au mai arsu de curendu vreo trei sute de case, astadata in partile in care locuescu europenii si mai alesu angli; éra daun'a se pune la 6 milióne franci. Celelalte nevoi nu le erau de ajunsu.

— In Germani'a de câteva septemani se serbédia mereu la puncte diverse aniversari'a (iubileulu)

de 400 de ani alu reformatorulu Mart. Luter, la mai multe locuri cà demonstratiune pe façi'a in contra catolicilor, adeca cu scopu de a infrati pe popóra! De altumentrea merge camu una pentru alt'a, cà nici r.-catolicii nu le remanu protestantiloru cu nimicu datori. Apoi se te mai miri de bieteles foi bisericesci scrise romanesc, cà dóra nu voru remanea tocma ele inapoia altoru bisericani civilisati. Ce aru si potea face clericii lucrulu mai salutaru si mai nobilu, de càtu se scuie unulu in urm'a celuilaltu, candu poporulu este ajunsu deja la culmea culturai omenesci; éra iubirea (dragostea, charitas) in spiritulu evangheliei tocma pentru romani cu romani, este lucru cu totulu de prisosu; e mai buna dragostea din Talmud si Alcoran.

Audientia publica la inal'ta curte de cassatiune si justitia tinuta in capital'a Romaniei.

V.

Conclusiune.

(Fine.)

S'a vorbitu*) si se vorbesce inca multu de gravele inconveniente ce presinta judecarea proceselor de divortiu la tribunalele ordinare; si multi barbati distinsi din societatea nóstra sustínu ideea unui tribunalu specialu si unicu, in care se fia reprezentate tóte interesele si compuse de barbati cu autoritate, cari se impue prin prestigiulu loru ambiloru soci. Si principalulu argumentu alu sustiitoriloru acestei innovatiuni este, cà magistratii nostri dela tribunalu sunt fórte juni si fara experiintia, in càtu nu potu se aiba o autoritate suficienta façi'a cu nisce litiganti adesea in versta inaintata si façi'a cu o materia asia de delicata cà acea a divortiuului, partile fiindu nevoite de multe ori a tacea revelatiuni de natura a veni in ajutoriulu causei loru.

Respondemu cà suntemu contra innovatiunei si pentru mentinerea organizarei actualu, cu óre-care modificari, éra motivele nóstre sunt cele urmátore: sistem'a actualu, admisa in materie de divortiu cà si in tóte processele de ver-ce natura, s'a gasitu cà presinta garantia cea mai mare pentru justitiabili. Tóte natiunile civilisate o practica. Asia dar de càtu a crea tribunale esceptionale, este multu mai bine se amelioramu si se perfectionamu organizati'a nóstra judecatorésca de astadi.

In adeveru juneti'a magistratiloru nostri dela tribunalu este unu inconvenientu de care ei nu potu fi culpabili. Sciinti'a si probitatea fiindu primele loru calitati, se cautamu prin positi'a ce le vomu crea, se se considere destulu de onorati a sta pe fotoliulu de judecatoru la tribunalu, cu tóta versta loru inaintata si experiintia dobendita.

Amu disu in discursulu nostru pe 1879, cà in tîer'a nóstra advocatii isi facu stagiulu in magistratura spre a intra mai in urma si definitivu in barou**), inversu de ce se petrece in alte tieri civilisate, unde baroulu serva de stagiulu spre a intra in magistratura. Éta reulu unde resede.

Prin urmare spre a remedia inconvenientele ce resulta din neesperientia juniloru nostri magistrati, se cautamu a le imbunatati sórta, cà se remana definitivu in magistratura, se le facemu positiunea asia de avantagiósa, in càtu de acum inainte baroulu se serve de stagiulu pentru a intra in magistratura; astu-feliu de exemplu pentru primulu presiedinte alu tribunalului e adeverata inaintare se se considere trecerea sa cà primu-presiedinte la curte, asia si pentru celealte functiuni judecatorési, si atunci golurile se voru produce mai raru la tribunale si vomu avea si acolo judecatori maturi si experimentati si cu prestigiulu destulu de mare, cà se nu se mai sfiasca socii a se presenta inaintea loru cu tóta increderea.

S'a disu de adversarii opiniunei nóstre, cà chiaru de amu admite obligativitatea benedictiunei religióse la casatorii, inca nu se va putea aplica obligativitate mai nainte de a se confeciona legile de cari vorbesce art. 22 din constitutie.

Daca este esactu a se dice cà o constitutie nu declara expectative, ci ordona in modu imperativu cum are se se urmedie in casulu de care se preocupu, apoi nu credemu cà intardiarea confecionarei aceloru legi ar putea tiné in locu aplicarea obligativitaii benedictiunei religióse.

In adeveru prescripti'a art. 22 este o dispositia constitutionalu care privesce pe toti Romanii a

*) Vedi discursulu de deschiderea curtiei de casatie pe anulu judecatorescu 1873.

**) Bareau, galicismu, corpulu advocatiloru. Mai àntaiu cà tineri juristi facu parte la tribunale in functiuni diverse, apoi se facu advocati Red.

caroru religie dominanta este ortodoxi'a; asia dar la a nostra parere legile pe care le asteptam, nu potu fi relative de catu la casatoriile dintre Romanii ortodoxi cu persoane de alta religie.

Ei bine, in privinti'a acestoru casatorii amu propune ca ele se fia libere a se obtine prealabilmente benedictiunea bisericei nostre dominante.*).

Unu singuru cuventu inca si amu terminatu.

Spre a nu se mai considera de nimenea in Romani'a ca o litera morta articolulu 22 din constitutie relativu la casatori'a religioasa si in favorea moralitatii ce trebuie se predomine la tote contractele de casatorie propunemu urmatoarele reforme:

1. Modificarea art. 144 din codulu civilu in sensulu sfinteloru nostre canone.

2. Reducerea si simplificarea in favorea populatiunii nostre rurale, a formalitatiloru de indeplinitu pentru a se contracta o casatorie valabilmente.

3. Luarea din man'a primariloru a atributiuniloru oficerului starei civile prin comunele rurale si numirea unoru oficeri de stare civila, cari se presinte ore-care conditiuni de cultura si moralitate.

4. Modificarea art. 221 si 261 din codulu civilu in sensu de a se face incercarea de impacaciuire de catre episcopulu Eparhiei, caruia se va comunica de procurorulu tribunalului si hotarirea definitiva de divortiu.

5. Se nu se mai permita nici-unu intervalu intre casatoria civila si benedictiunea religioasa.**).

Era pana vomu obtine aceste reforme si facia cu starea legislatiunii nostre de astadi, a controversei ce amu semnalatu ca exista in doctrina si jurisprudentia, suntemu siliti se recunoscemu ca perfecta si casatori'a contractata numai inaintea oficerului starei civile.

Amu disu.

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu”

Brasiovu, 1 Sept. 1883.

(Dela adunarea generala.) Pana la deschiderea sedintiei de dupa amedi publiculu s'a folositu de ocaziune conformu programului comitetului de priimire a visita bisericea evangelico-luterana din cetate, supranumita si bisericea negra unde, ave se se tina o productiune musicala cu acompaniame de organe la 4 ore.

Bisericea de facia, — la care, traditiunea spune ca s'a lucratu aproape 40 ani — este unu adeveratu monumentu de architectura din evulu mediu. Tota constructi'a densei e din petra mare de munte in stilulu bisericeiloru evului mediu de prin Germani'a. Organele densei sunt unele dintre cele mai mari 4 organe din Europ'a.

A si meritatu se vina omulu in acesta colosala zidire de acum 5 seculi. Publicu a fostu numerosu, aproape o 1000, de nu mai multu, si care a ascultat cu pietate productiunile musicale, cari le lasu aici se urmedie in programulu lor, fara comentaru.

Piese le:

1. „Toccata” de J. S. Bach, executata pe organe de dlu Geifrig.

2. „Cavatina” pentru violina de Raff, executata de dlu dr. Baiulescu.

3. Arie din „Paulus” de Mendelssohn, cantata de dlu G. Dima.

4. Corulu peregriniloru din „Tannhäuser” de R. Wagner executata pe organe de dlu Geifrig.

5. „Adagio de Tartini si Gavotta” de J. S. Bach, executata pe violina de dlu dr. Baiulescu.

6. „Preludiu si fuga” de Mendelssohn, executata pe organe de dlu Geifrig.

Dupa finitulu acestoru productiuni amu grabitu la sedintia.

Sedinti'a se redeschide dupa 5 ore. Se continua unde s'a intreruptu, adeca cu caus'a infintiarei scolei de fetitie si cu convertirea desinatintei fondului academiei romane de drepturi.

Propunerea comisiunii asupra scolei superioare de fetitie, dlu Babesiu o saluta cu mare bucurie, inse doresce a merge ceva mai departe, ca cestiunea acesta acum in gradulu supremu delicata, se nu mai fia amanata fara de a'i aduce in adunarea presenta unu concludu definitivu meritoricu, ca nu in urma pe viitoru se ni se puna noua pedeci neprevadute; din motivulu acesta propune: ca comitetulu se fia autorisatu a cladi din mijlocele fondului generalu unu edificiu cu spese pana la 30,000 fl. pe terenulu ce possede asociatiunea in Sibiu, intocmindulu acela astu-felii, ca se corespunda recerintiloru unei scole superioare pentru fete cu internatu, si ingrigindu se a realisá asemenea institutu in celu mai scurtu timpu, avendu a face raportu detaliatu la cea mai de aproape adunare generala, atatu asupra construirei edificiiu catu si asupra instituirei si organizarii institutulu.

*) Si la catolici sunt admise aceste casatorii, dar cu obligatiune pentru sociulu necatolicu de a isi botedia si cresce copii dupa religi'a catolica. Rescript. Pii VI Roskov II, 64, 92, 815. Ut prolis utriusque sexus educationi in religione catholica, quo meliori modo fas erit cautum sit.

**) Se intelege ca la reforme cari au o relatie cu autoritatea bisericesca, trebuie se concure si santulu sinodu in ceea ce ilu privesce.

Dlu Harsianu recunose insemnatatea institutulu unei scole de fetitie, propune inse a nu se face zidiri noue, ci a se adaptá pentru acesta scola incaperile din edificiu de adi alu casei asociatiunii. Mai adauga inca, de ore-ce cestiunea asta este in legatura cu convertirea fondului academiei romane de drepturi, sustinendu cu multa tarie parerile sale dezvoltate in votulu separatu propune, ca adunarea generala a asociatiunii se sustina intacta destinatiunea originala a numitului fondu.

Mai vorbescu dnii dr. Glodariu si Al. Romanu si apoi propunerile se punu la votu. Propunerea dlui Babesiu se primesce cu unanimitate de voturi; adeca in scurtu timpu vomu vedé realizata si acea ferbinte dorintia a romaniloru transilvanieni de a ave odata o scola superioara de fetitie.

Cu privire la propunerea comisiunii in cestiunea convertirii destinatiunii fondului academiei romane de drepturi, dlu Babesiu ia cuventulu si voindu a impaca si pe opositie atatu de multu persistenta, face propunerea ca: administratiunea separata a fondului academiei din motivulu simplificarii se se sistedie, avendu acestu fondu se intre in fondulu generalu si se fia manipulat intr'una.

Dlu Harsianu, observandu ca adunarea e resolvata a schimba si a manipula altcum fondulu academiei; face ultim'a cercare si propune; ca fondulu academiei in sine se remana totu acelasu, cu aceeași destinatiune in viitoru, se nu se contopésca in fondulu generalu alu asociatiunii, ci avendu trebuintia de elu se se dea ca unu imprumutu pe interesele intru scopulu indicatu.

Punendu-se la votu se primesce propunerea dlui Babesiu

Dlu dr. A. P. Alexi propune, ca professorulu dela universitatea din Clusiu dr. Augustu Kanitz se fia alesu de membru onorariu alu asociatiunii, pentru meritele ce si-a cascigatu prin scrutarea Florei tieriloru romane. Adunarea primesce.

A urmatu la ordinea dilei — de si timpul era destulu de naintatu — alegerea comitetulu pe unu nouu periodu de 3 ani. Siedinti'a se suspinse si dupa o scurta consultare redeschidindu-se siedinti'a, la propunerea dlui Babesiu in intelegere cu mai multi dni membrii se alege umanitu:

Presidentu: Timoteu Cipariu; v.-pres. Jacobu Bologna; secretariu I G. Baritiu; secretariu II dr. D. P. Barcianu; cassariu Eugenu Brote; controlorulu Const. Stezariu; bibliotecariu dr. Joanu Crisianu.

Membrii in comitetu: Davidu br. Ursu; P. Dunca; J. St. Siulatiu; P. Cosma; Vis. Romanu; J. V. Russu; E. Macellariu; J. Popescu; C. Stezariu; George Baritiu; dr. H. Puscariu si B. P. d' Harsianu.

Membrii suplenti in comitetu: D. Comsia; dr. J. Crisianu; Sim. Popescu; Eugenu Brote; Nicanoru Fratesiu si dr. D. P. Barcianu.

Candu se inchia siedinti'a era aproape 8 ore, siedinti'a procsima se anuntia pe dio'a urmatore la 11 ore a. m.

Sér'a balu in sal'a hotelulu Nr. 1. O lume imposita si eleganta a participatu la acelu balu adeveratu romanescu. Totulu era incantatoru in sér'a aceea. Era unu raiu pamentenescu vedindu mai pe tote damele si dsioerele nostre in pitoresculu loru costumulu nationalu de nuantia placuta si fermecatore. Amu veditu porturi de prin deosebite parti locuite de romani, care de care mai frumosu si impunetoru. Nu puteai face deosebire intre ele, tote erau zine cu guritie zimbitore in romanesculu costumulu; reprezentandu in adeveru pe aceea dela care a emanatu acesta frumoasa si salutara ideia. In faci'a unui aspectu atatu de rapitoru n'amu observatu ca intre densele se aflau si de acelea cari purtau vestiminte de metasa, mode a la Paris & Berlin. Si cu multu regretu o marturisescu, acestea se intunecau in faci'a pomposulu costumulu nationalu.

Balulu s'a deschisu cu „Hor'a” si cu multu animo, la lumin'a electrica insocita din candu in candu de o lumina transparenta in deosebite coloru fantastice, cari faceau pe romanele nostre si mai dragalasiu. S'a jucatu si „Roman'a” de doue ori. Observu aici, ca intre 18 jocuri — inainte si dupa pauza — enumerate in carnetu au fostu puse numai 3 jocuri romanesci si celelalte tote frantiosesci si nemtiesci. Dieu, o hora si doue „Romane,” facia de unu publicu alesu si curatu romanescu au fostu puçine, ceea ce n'a fostu spre fal'a domniloru arangieri. De altmintrenea si aceste jocuri s'au dansatu de tote si toti cu multu focu pana in zorii dilei.

In present'a corespondentia a remasu se ve mai scriu si despre siedinti'a a IV, care a fostu cea din urma. Siedinti'a s'a deschisu la terminulu ficsatu inaintea unui publicu puçinu numerosu. Dupa ceremoniile usitate la verificarea protocolulu din siedinti'a trecuta, presidiulu cetesce telegramele venite dela corpulu didacticu ruralu in conferentia din judetiulu Tulcea, dela societatea „Tinerimea romana” din Bucuresci si dela dlu Stefanu Neagoe professoru in Berlada, care totuodate ofere prin dlu Sofrano & Triandafilides din Brasiovu sum'a de 200 fl. ca taca de membru fundatoru.

Raportorulu comisiunii pentru inscrieri si incassari dlu Baiulescu isi inchia raportulu seu aratandu, ca s'a incassatu de comisiune la acesta adunare generala preste totu, sum'a de 1358 fl. 78 cr. si 60 franci.

Urmédia la ordinea dilei cetirea disertatiuniloru. Dlu dr. A. P. Alexi cetesce disertatiunea sa „despre insemnatatea studiulu botanice,” si dnlu B. Baiulescu disertatiunea sa „despre necesitatea promovarii si protectionarii meseriloru intre romani.” Adunarea le-au priimitu cu aplause, votandu-se totuodata dluru auctori si multiamita. Ambele voru fi publicate in organulu asociatiunii „Transilvani'a.” Pentru disertatiunea dlui Baiulescu s'a facutu dispoziitie ca, dupa ce va fi publicata in organulu asociatiunii, se se retiparésca extrase in brosiuri separate spre a fi distribuite intre poporu.

Dupa aceste, presidiulu multiamindu brasioveniloru pentru ospitalitatea fratiésca si toturoru dluru cari au venit la aceste festivitati literarie-culturale, incheie adunarea generala.

Dlu Babesiu multiamesce presidiulu pentru intielépt'a-i conducere a adunarei, precum si dlui secretariu alu II-lea dr. D. P. Barcianu pentru exactitatea cu care a condusu lucrarile asociatiunii.

In fine diu Strevoiu multiamesce in numele brasioveniloru pentru onorea ce li s'au facutu prin intrunirea adunarei generale a asociatiunii in orasiulu lor.

Si cu aceste deliberarile adunarei generale s'au terminatu, rezervandu-mi in corespondenti'a urmatore care va fi cea din urma, despre unele si altele ce le-amu aflu de bine a ve scrie.

Silviu.

Bibliografia.

Aflandune in anulu scolar. 1883/4, ne luamu voia a recomanda:

1. Nou Abcedar romanescu de Vasile Petri. Edit. III, 1883. Unu exemplariu leg. 25 cr.

Legendariu sau cartede cetire pentru scolele poporale, de Vasile Petri. Partea I, pentru alu 3-le si alu 4-le anu de scola. Editiunea II, 1883. Unu exemp. leg. 40 cr.

d) Comisiunea insarcinata cu propuneri, prin referintele seu, prof. V. Gr. Borgovanu da cetire urmatorulu proiectu de propuneri:

3. Accentuandu-se din mai multe parti necesitatea stabilirii unei uniformitati in folosirea manualeloru de scola si cu deosebire a abcedarulu si legendarulu, cari (pe langa catechismu) formédia bas'a instructiunii, ceea ce pana in presinte nu se póte constata, de ora ce intr'unu locu se folosese abcedarulu si legendarulu de I. Papiu, intr'altulu alu lui Solomonu si Munteanu (din Blasiu), pe cele mai multe locuri alui Gónczy si pe cele mai puçine locuri alui V. Petri, ceea ce la tota intemplantia impedece progresulu si asia destulu de greoiu alu invetiamentulu dupa mai multe discusiuni se decide: ad 3. Comitetulu se intrevina la venerab. consistoiu, ca se introduca in intréga diecesa sau cel puçin pe teritoriulu reuniunii nostre abcedarulu si legendarulu de Vasile Petri, ca unele ce intrec pe tote celelalte din punctu de vedere metodicu si didactic. (Concludulu „Reuniunii invetiatoriloru romani din giurnlui Gherlei la adunarea generala dto 21 si 22 Sept. 1881. A'se vedea „Scól'a practica” tom. II, pag. 58, punctu 3).

Dela acelasu autoru:

3. Planu de lectiuni pentru scolele elementare romanesci. Intogmitu pe 30 de septemani. Brosiura de 5 cole, 25 cr. trimisu prin posta 30 cr.

4. Legea de pensiune pentru invetiatorii poporali din Ungari'a, din preuna cu ordinatiunile ministeriale publicate in urma. Unu exemplariu brosiuratu 20 cr., trimisu prin posta 22 cr.

Dela 10 exemplare unulu gratis; librarii primescu 20% rabatu. Cartile sunt depuse spre vendiare la „Librari'a Concordia” din Nasaudu, la „Libraria Josef Drotleff” in Sibiu si la alte librarii solide.

5. Scól'a practica, magazinu de lectiuni si materii pentru instructiunea primara. Tom. II. Pe anu 12 numere de câte 2 cole. Pretiulu 3 fl. Exemplare complete se capeta din amendoua tomurile; asemenea si din „Scól'a Roman'a” cursulu II, III, si IV, a 3 fl. Nasaudu.

Pretipurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

28 Septembrie st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cnalitati	1 hectolitru	fl. 7 60—8 40
Grâu, amestecat	1 „	„ 6 40—7 20
Secara	1 „	„ 4 80—5 20
Papusiou	1 „	„ 5 —6 —
Ordiu	1 „	„ 5 60—6 30
Ovesu	1 „	„ 2 30—3 20
Cartofi	1 „	„ 1 90—2 10
Mazare	1 „	„ 8 —10 —
Linte	1 „	„ 10. —12.—
Fasole	1 „	„ 5.—6.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 74—76.—
Untura (unsore topita)	50 „	„ 70—72
Carne de vita	1 „	„ 42—44
Oua câte 10		„ 20—25

A. Trifanu,

croitoriu de vestminte barbatesci.

Recomandu p. t. publice din locu si in prejuru magazinulu meu bine asortatu cu totu soiulu de stoffe pe saisonulu de tomna si érna. Vestminte facute dupa portulu modernu gatite finu, pe langa pretiuri convenabile, efectuese promptu comandele cu cari voru fi onoratu.

(177) 2—2 Strad'a Macelariloru Nr. 41.